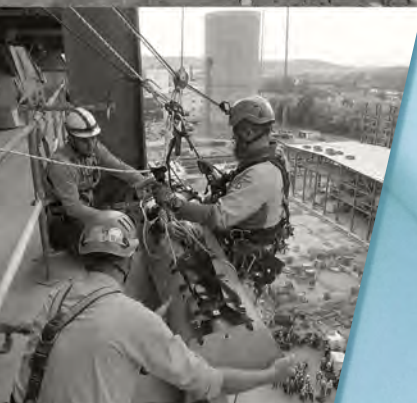

20 | PROGRAM 20 | DZIAŁANIA

Państwowej Inspekcji Pracy

Warszawa 2019

ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Państwowa Inspekcja Pracy w swoich dążeniach do osiągnięcia poprawy bezpieczeństwa i poszanowania praw pracowników koncentruje się na skuteczności ustawowych działań, zgodnych z obowiązującymi procedurami, a także międzynarodowymi standardami. W myśl tych standardów inspekcja pracy jest instytucją kontrolną uznającą istotne znaczenie prewencji, bez której trudno sobie wyobrazić funkcjonowanie nowoczesnych systemów kontroli warunków pracy.

Program – wyznaczając najważniejsze kierunki działań kontrolno-prewencyjnych Państwowej Inspekcji Pracy w 2020 r. – uwzględniła propozycje związków zawodowych, organizacji pracodawców, ministerstw i urzędów centralnych, organów kontroli warunków pracy.

Przy opracowaniu *Programu* brane są również pod uwagę wyniki dotychczasowych kontroli, a także dane statystyki publicznej dotyczące wypadkowości przy pracy i chorób zawodowych. Uwzględniane są założenia wspólnotowych strategii na rzecz bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, zewnętrzne informacje o naruszeniach prawa w zakładach różnych branż, w tym uwagi parlamentarzystów, skargi pracowników i związków zawodowych oraz sygnały – często ze strony pracodawców – wskazujące na niejasność lub brak regulacji prawnych. Ważnym źródłem informacji o nieprawidłowościach są dla Państwowej Inspekcji Pracy również media, których doniesienia są bieżąco monitorowane.

Warunkiem skuteczności działań PIP jest współpraca międzyinstytucjonalna zarówno na poziomie krajowym, jak i na szczeblu Unii Europejskiej. Wspólne projekty, wymiana doświadczeń w zakresie metodyki kontroli, prewencji i promocji, a także szkolenia kadry własnej i partnerów związkowych oraz pracodawców, budują jednolity system zasad. Wypracowane strategie działania – na co zwracano uwagę podczas 74. posiedzenia Komitetu Wyższych Inspektorów Pracy (SLIC) – pozwalają z większym sukcesem realizować zadania wspólne na europejskim rynku pracy, jak choćby zwalczanie pracy nierejestrowanej czy naruszeń przepisów dotyczących agencji zatrudnienia, w tym m.in. pracowników tymczasowych.

PRIORYTETY W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA PRACY I OCHRONY ZDROWIA:

- koncentracja działań kontrolnych i prewencyjnych w obszarach aktywności gospodarczej o **najwyższej wypadkowości i najwyższym poziomie zagrożeń zawodowych**;
- eliminowanie bezpośrednich zagrożeń wypadkowych oraz ograniczanie wpływu niebezpiecznych lub szkodliwych czynników środowiska pracy na pracowników

(tj. eliminowanie niebezpiecznych metod pracy i jej niewłaściwej organizacji oraz poprawa ergonomii).

Zadania priorytetowe dla ochrony zdrowia i życia w środowisku pracy, realizowane w formie kompleksowych działań o charakterze kontrolnym i doradczo-prewencyjnym, są ujęte w szczególności w **długofalowym programie** działań PIP na lata 2019-2021.

Długofalowy plan obejmuje następujące zagadnienia:

Bezpieczeństwo w wytypowanych zakładach o wysokiej skali zagrożeń

Kontynuowany będzie **wzmocniony nadzór** nad wybraną grupą zakładów, charakteryzujących się największym nasileniem zagrożeń zawodowych. Długofalowe (zaplanowane na lata 2019-2021) działania kontrolne, a także doradcze, informacyjne i promocyjne, nakierowane są na poprawę, w dłuższym horyzoncie czasowym, warunków pracy pracujących w nich osób. Do wzmoczonego nadzoru okręgowe inspektoraty pracy typują zakłady różnych branż, w których szczególnie duże ryzyko zawodowe wyraża się wysokimi przekroczeniami norm czynników szkodliwych dla zdrowia oraz wysokimi wskaźnikami wypadkowości.

Bezpieczeństwo i higiena pracy w zakładach o potencjalnie wysokim ryzyku poważnej awarii przemysłowej

Kontrolą PIP w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy zostaną objęte wybrane zakłady, które przez Inspekcję Ochrony Środowiska zaliczone są do kategorii „Potencjalnych Sprawców Poważnych Awarii (PSPA)”. W tej grupie są podmioty, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii, pomimo że niebezpieczne substancje występują tam w ilościach mniejszych od wielkości progowych, skutkujących zaliczeniem zakładu do grupy zwiększonego ryzyka poważnej awarii przemysłowej (wg kryteriów Dyrektywy Seveso III, szczegółowo określonych w rozporządzeniu Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej). **Nadzór nad takimi zakładami jest o tyle istotny, że ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, w przypadku awarii (np. dużego wycieku), mogą stworzyć poważne zagrożenie dla pracowników zakładu, stanowiąc jednocześnie wysoki poziom zagrożenia publicznego.**

Ograniczanie zagrożeń wypadkowych poprzez wdrożenie elementów zarządzania bezpieczeństwem pracy w zakładach, w których wystąpiły wypadki przy pracy

Inspektorzy ocenią skuteczność zarządzania obszarem bhp w kontekście zapobiegania urazom, którym ulegają pracownicy w zakładach wytypowanych do kontroli. Zweryfikowane zostaną: poprawność ustalania przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy, uwzględnianie powypadkowych wniosków profilaktycznych w ocenie ryzyka zawodowego oraz skuteczność zastosowanych środków prewencyjnych zmniejszających ryzyko wypadkowe w przyszłości. Inspektorzy zwrócą szczególną uwagę na ocenę ryzyka zawodowego w odniesieniu do prac, podczas których doszło do wypadków, jak również na spójność środków profilaktycznych wynikających z tej oceny ze środkami ustalonymi w postępowaniu powypadkowym. Podczas realizacji tematu przewidziane są działania prewencyjne ukierunkowane na motywowanie pracodawców do większego zaangażowania na rzecz bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia. W powtarzających się przypadkach rażącego naruszenia przepisów bhp inspektorzy będą kierować wnioski do ZUS o podwyższenie składki na ubezpieczenie wypadkowe na najbliższy rok składkowy.

Bezpieczeństwo i higiena pracy w zakładach, w których występuje narażenie na czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym

W związku z koniecznością wdrożenia do prawa krajowego postanowień zawartych w dyrektywach Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2017/2398 oraz nr 2019/130, zmianie ulegnie Wykaz procesów technologicznych, w których dochodzi do uwalniania substancji chemicznych, ich mieszanin lub czynników o działaniu rakotwórczym lub mutagennym znajdujący się w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz.U. z 2016 r. poz. 1117).

Wprowadzone do ww. wykazu zostaną m.in.: prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną w formie pyłu respirabilnego, wytwarzaną w trakcie procesu pracy, a także prace związane z narażeniem na spaliny emitowane z silników Diesla.

Bezpieczeństwo i higiena pracy w zakładach zajmujących się przetwórstwem mięsa

W II etapie kampanii prewencyjno-kontrolnej **Bezpieczeństwo i higiena pracy w zakładach zajmujących się obróbką mięsa** przewidziano kontrole u pracodawców, którzy zakończyli działania dostosowujące ich firmy do standardów prawa oraz kontrole tych podmiotów, które nie przystąpiły do realizacji programu lub odstąpiły od jego realizacji. Celem kontroli jest dokonanie oceny warunków wykonywania prac związanych z ubojem zwierząt i przetwórstwem mięsa w zakresie dotyczącym bezpieczeństwa i higieny pracy. Kontrolą zostaną objęte również podstawowe zagadnienia prawnej ochrony pracy i legalności zatrudnienia, w związku z dużą reprezentacją cudzoziemców wykonujących prace w tego typu zakładach. Działania kon-

trolne zostaną wsparte działaniami prewencyjnymi w formie szkoleń i udostępniania specjalnie przygotowanych w tym celu wydawnictw.

W 2020 r. przewidziane są również kontrole w innych sektorach i branżach charakteryzujących się występowaniem wielu czynników niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia:

Gospodarka komunalna – przestrzeganie przepisów bhp

Podczas kontroli inspektorzy ocenią poziom przestrzegania przez pracodawców przepisów dotyczących bezpieczeństwa pracy w zakładach gospodarki komunalnej. Przeprowadzone w roku ubiegłym kontrole wykazały liczne zaniedbania w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas gospodarowania odpadami komunalnymi. Ujawnione nieprawidłowości stwarzały zagrożenia wypadkowe i prawdopodobieństwo wystąpienia zachorowania na choroby zawodowe wśród zatrudnionych pracowników. W związku z powyższym **działania kontrolne będą kontynuowane w szerszym zakresie tzn. będą prowadzone również w oczyszczalniach ścieków i zakładach termicznego unieszkodliwiania odpadów.**

Celem planowanych działań będzie zwiększenie poziomu bezpieczeństwa pracowników narażonych m.in. na szkodliwe działanie czynników biologicznych.

Przestrzeganie przepisów bhp dotyczących organizacji pracy w miejscach, gdzie może występować atmosfera wybuchowa

Inspektorzy pracy ocenią poziom przestrzegania przez pracodawców przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 8 lipca 2010 r. w sprawie minimalnych wymagań, dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, związanych z możliwością wystąpienia w miejscu pracy atmosfery wybuchowej. Kontrole ukierunkowane zostaną na kluczowe zagrożenia wynikające z występowania atmosfer wybuchowych. W planie kontroli w szczególności uwzględnione zostaną zakłady, w których w poprzednich latach miały miejsce wypadki przy pracy (lub zdarzenia potencjalnie wypadkowe) związane z wystąpieniem atmosfery wybuchowej.

Ograniczanie zagrożeń w zakładach rolnych z uwzględnieniem legalności zatrudnienia

Celem kontroli jest dokonanie oceny **warunków wykonywania określonych prac związanych z produkcją roślinną lub zwierzęcą** przez osoby zatrudnione w zakładach rolnych, w celu wyeliminowania zagrożeń wypadkowych i zawodowych, występujących w środowisku pracy lub wynikających ze sposobu jej wykonywania. Kontrolą zostaną objęte procesy pracy, przy wykonywaniu których istnieje prawdopodobieństwo narażenia pracownika na działanie czynników, m.in. mechanicznych, chemicznych i biologicznych. Kontrole będą dotyczyły oceny stanowisk pracy w zakresie spełniania wymagań przepisów bhp, zorganizowanych w związku z określonym rodzajem i etapem produkcji rolniczej (sadzenie, opryski, nawożenie, zbiór, obsługa zwierząt, prace transportowe). Ponadto kontrolą objęte zostaną również zagadnienia dotyczące legalności zatrudnienia lub

wykonywania innej pracy zarobkowej.

Efektem kontroli powinna być poprawa bezpieczeństwa pracy w podmiotach kontrolowanych i zwiększenie stopnia przestrzegania przepisów.

- **Stałe zadania kontrolne dotyczące bhp**

Branżą, na którą PIP każdego roku zwraca szczególną uwagę jest **budownictwo** – z powodu występowania dużego zagrożenia wypadkami. W 2020 r. przyjęty dotychczas zakres przedmiotowy kontroli zostanie w szczególności poszerzony o ocenę przestrzegania przez pracodawców przepisów bhp podczas prac wykonywanych żurawiami wieżowymi i szybkomontującymi. Kontrole będą ukierunkowane przede wszystkim na prawidłowe, kompletne wyposażenie kabiny żurawia i samego żurawia oraz na czas pracy operatorów żurawi i rzetelne prowadzenie książki dyżurów dla tego typu urządzeń. Celem kontroli będzie sprawdzenie poziomu przestrzegania przepisów dotyczących żurawi oraz eliminacja nieprawidłowości w tym zakresie, prowadząca do poprawy bezpieczeństwa pracy i ograniczenia zagrożeń wypadkowych oraz nieprzestrzegania postanowień rozporządzenia.

W celu szybkiego eliminowania zagrożeń dotyczących tysięcy osób pracujących na różnego rodzaju placach budowy w planach PIP uwzględnione zostały również **krótkie kontrole w budownictwie**.

- Jak co roku uwzględniono w planie pracy m.in. kontrole:
- ✓ bezpiecznego organizowania pracy **w leśnictwie**,
 - ✓ **wyrobów w zakresie oceny ich zgodności z wymaganiami zasadniczymi** (dyrektywami nowego podejścia) – ze szczególnym uwzględnieniem obrabiarek do metali oraz wyposażania pracowników w środki ochrony przed upadkiem z wysokości;
 - ✓ warunków pracy **osób niepełnoprawnych**;
 - ✓ ograniczania zagrożeń wypadkowych przy **eksploatacji wózków jezdniowych z napędem silnikowym**,
 - ✓ prawidłowości **funkcjonowania służby bhp** w zakładach pracy,
 - ✓ przestrzegania przepisów *ustawy o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych, w tym zamkniętego użycia GMM i GMO*.

Ponadto w 2020 r. podjęte zostaną kontrole **przestrzegania przepisów bhp przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem pracowników na hałas**. W trakcie kontroli inspektorzy ustalą, czy i jakie działania podejmuje pracodawca w celu eliminowania lub przynajmniej ograniczenia zagrożeń związanych z występowaniem hałasu w miejscu pracy oraz ocenią skuteczność tych działań. Efektem powinna być poprawa warunków pracy i uzyskanie właściwego poziomu ochrony zdrowia pracowników. Ocena zagadnienia, dokonana na podstawie działań prowadzonych w latach ubiegłych, wskazuje na liczne nieprawidłowości, dotyczące ograniczania wpływu hałasu na pracujących, zwłaszcza w małych zakładach pracy. Wielu kontrolowanych pracodawców nie dokonało oceny narażenia na hałas oraz nie zna przepisów obowiązujących w tym zakresie. W związku z tym kontrole będą podlegały zakłady

małe (do 49 pracowników), w których występuje narażenie zatrudnionych na czynniki fizyczne.

PRIORYTETY W ZAKRESIE PRAWNEJ OCHRONY PRACY:

- ograniczenie naruszeń przepisów o **czasie pracy** oraz **wypłacie wynagrodzeń** i innych świadczeń ze stosunku pracy, wobec utrzymującej się na wysokim poziomie skali nieprawidłowości, prowadzącej do szeregu negatywnych skutków społecznych,
- zmniejszenie skali nadużyć w zakresie zawierania **umów cywilnoprawnych** w warunkach właściwych dla stosunku pracy,
- kontrola wypłacania wynagrodzenia w wysokości wynikającej z **minimalnej stawki godzinowej** osobom świadczącym pracę na podstawie umów zlecenia i umów o świadczenie usług.

W 2020 r. prowadzone będą kontrole m.in. w następującym zakresie:

Czas pracy

Przepisy o czasie pracy nieustannie należą do najczęściej naruszanych przez pracodawców uregulowań z zakresu prawa pracy, co wynika z dotychczasowych wyników kontroli, jak również wysokiego, ponad 40% odsetka zgłaszanych naruszeń z obszaru wynagrodzeń i czasu pracy w skargach poszkodowanych pracowników. W związku z tym niezbędne pozostaje kontynuowanie kontroli w przedmiotowym zakresie wobec wszystkich pracodawców, ze szczególnym uwzględnieniem tych, którzy w rażący sposób naruszają obowiązujące przepisy.

Poza tym kontrole zostaną ukierunkowane na sprawdzenie przestrzegania przepisów o czasie pracy **w jednostkach samorządu terytorialnego** oraz **urzędach administracji państwowej**, a także **w podmiotach o charakterze korporacyjnym**. Zakres przedmiotowy kontroli, uwzględni w szczególności zagadnienia dotyczące zapewnienia odpoczynków dobowych i tygodniowych, pracy ponadwymiarowej, jak też pracy w porze nocnej oraz w niedziele i święta. Zgodnie w powyższym przedmiotowe zadanie realizowane będzie w urzędach administracji państwowej, jak też podmiotach wyszczególnionych w art. 2 *ustawy z 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych* (Dz.U. z 2019 r. poz. 1282), a więc przede wszystkim w takich jednostkach samorządu terytorialnego, jak: urzędy marszałkowskie oraz wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne, starostwa powiatowe oraz powiatowe jednostki organizacyjne, urzędy gmin, jednostki pomocnicze gmin, gminne jednostki budżetowe i samorządowe zakłady budżetowe. W przypadku korporacji kontrolami objęte będą w szczególności podmioty prowadzące działalność związaną z usługami finansowymi (w tym ubezpieczenia, reasekuracja, działalność związana z funduszami emerytalnymi oraz działalność pomocnicza w stosunku do usług finansowych), jak też usługami prawniczymi i analitycznymi, usługami telekomunikacyjnymi, a ponadto usługami w zakresie technologii informatycznych i komputerowych oraz podmiotami świadczącymi usługi pocztowe i kurierskie.

Przestrzeganie zakazu zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy

Utrzymujący się wysoki poziom naruszeń art. 22 § 1 *Kodeksu pracy* wymaga kontynuowania **kontroli zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach właściwych dla umowy o pracę**. Dlatego też, inspektorzy w kontrolowanych zakładach pracy dokonają oceny warunków świadczenia pracy na podstawie umów zlecenia i umów o dzieło, a także umów zawartych z osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą. Zadaniem objęte zostaną w szczególności zakłady pracy, wobec których w latach poprzednich odnotowano najwięcej skarg dotyczących zastępowania umów o pracę umowami cywilnoprawnymi przy zachowaniu warunków wykonywania pracy, a więc w szczególności przedsiębiorstwa budowlane, gastronomiczne i hotelarskie, jak również agencje ochrony osób i mienia.

Wyплата minimalnego wynagrodzenia dla osób pracujących na podstawie umów cywilnoprawnych

Osoby wykonujące pracę na podstawie **umów zlecenia** lub **umów o świadczenie usług**, począwszy od 1 stycznia 2017 r. otrzymywać muszą za każdą godzinę pracy wynagrodzenie nie niższe niż wysokość minimalnej stawki godzinowej. Przed nowelizacją *ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę*, przepisy dotyczące minimalnego wynagrodzenia za pracę dotyczyły wyłącznie osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy. Wobec wprowadzenia powyższych zmian Państwowa Inspekcja Pracy jest również zobowiązana do kontroli przestrzegania przepisów dotyczących obowiązku wypłacania minimalnej stawki godzinowej. Zadanie obejmuje zarówno kontrole planowe, jak i stanowiące reakcję na skargi. Inspektorzy podejmą działania kontrolne wobec przedsiębiorstw działających w sektorach, w których skala nieprawidłowości ujawnionych w ubiegłych latach była znacząca, jak również w tych które zawierają najwięcej umów cywilnoprawnych.

Przestrzeganie przepisów dotyczących zawierania umów terminowych

Wprowadzona w lutym 2016 r. zmiana przepisów *Kodeksu pracy*, w wyniku której ograniczono zawieranie umów na czas określony, nadal wymaga prowadzenia kontroli w zakresie prawidłowości zawierania umów na okres próbny i na czas określony. W przypadku umów o pracę na okres próbny inspektorzy będą weryfikowali, czy przestrzegany jest m.in. maksymalny okres, na jaki może być zawarta taka umowa, zaś przy zawieraniu umów o pracę na czas określony skontrolują m.in. respektowanie ograniczeń określonych w art. 25¹ § 1 *Kodeksu pracy* oraz obowiązku wynikającego z art. 29 § 1¹ *Kodeksu pracy*, jak też okresu wypowiedzenia takiej umowy o pracę.

Przestrzeganie przepisów dotyczących pracowniczych planów kapitałowych

W związku z uchwaleniem *ustawy z 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych* zaplanowane

zostały kontrole wynikające m.in. z realizacji obowiązku zawierania umów o prowadzenie PPK i umów o zarządzanie PPK oraz obowiązku dokonywania wpłat do PPK.

Kontrole obejmą podmioty w trzech grupach, tj. zatrudniające co najmniej 250 osób; od 50 do 249 oraz poniżej 50 osób. W temacie tym przewidziane są również kontrole na skutek złożonych do PIP skarg.

Przestrzeganie przepisów dotyczących wypłaty wynagrodzenia osobom posiadającym zobowiązania alimentacyjne

Wprowadzenie nowych uregulowań do art. 281 i 282 *Kodeksu pracy* w 2020 roku (które będą ujęte w art. 281 § 2 oraz 282 § 3) będzie wymagało poddania szczególnej kontroli przez Państwową Inspekcję Pracy umów o pracę zawartych z pracownikami wobec których toczy się egzekucja świadczeń alimentacyjnych oraz egzekucja należności budżetu państwa powstałych z tytułu świadczeń wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów i którzy zalegają ze spełnieniem takich świadczeń za okres dłuższy niż 3 miesiące. Działania będą polegały na ujawnieniu i sankcjonowaniu przypadków wypłacania wynagrodzenia wyższego niż wynikające z zawartej umowy o pracę, jak też nie potwierdzenia na piśmie zawartej z pracownikiem umowy o pracę przed dopuszczeniem go do pracy.

Edukacja – przestrzeganie przepisów prawa pracy

Kontynuowane będą kontrole w publicznych placówkach oświatowych (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, zespoły szkół, ośrodki szkolno-wychowawcze), dla których organami prowadzącymi są jednostki samorządu terytorialnego. Przedmiotem analizy inspektorów będą zwłaszcza umowy okresowe zawarte z nauczycielami, urlopy wypoczynkowe, wypłata wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, fundusz socjalny.

Ponadto, kontrole będą dotyczyły przestrzegania przepisów dotyczących zatrudniania młodocianych. Czynnościami kontrolnymi objęte zostaną m.in. szkoły przygotowujące uczniów do wykonywania zawodu oraz podmioty, w których odbywa się praktyczna nauka zawodu.

• KONTROLE KOMPLEKSOWE

Opieka zdrowotna – przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bhp

Kontynuowane będą kontrole podmiotów prowadzących działalność leczniczą, w tym oferujących szpitalne i ambulatoryjne świadczenia zdrowotne. W aspekcie prawnej ochrony pracy zakres kontroli obejmie prawidłowość zatrudniania (z uwzględnieniem problematyki dotyczącej udzielania przez lekarzy i pielęgniarki świadczeń zdrowotnych na podstawie różnych stosunków prawnych na rzecz kontrolowanych podmiotów), przestrzeganie przepisów o czasie pracy, wynagrodzeniu i innych świadczeniach ze stosunku pracy, urlopach wypoczynkowych, a także o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. W zakresie bhp inspektorzy pracy sprawdzą przygotowanie pracowników do pracy (szkolenia bhp, badania profilaktyczne, ocenę ryzyka

zawodowego), przeanalizują warunki pracy w narażeniu na działanie czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia, w tym czynników chemicznych i biologicznych, stan wyposażenia pracowników w środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, a także prawidłowość funkcjonowania służby bhp. Kontrole obejmą również zaistniałe zdarzenia wypadkowe, ze zwróceniem szczególnej uwagi na zakłucia i zranienia ostrymi narzędziami medycznymi.

Ponadto w 2020 r. przewidziane są kontrole mające na celu **ograniczenie wpływu zagrożeń środowiska pracy związanych z przygotowaniem, podawaniem i przechowywaniem leków cytostatycznych na pracujących w zakładach opieki zdrowotnej**. Wskazano, że duże dawki cytostatyków, stosowane u pacjentów, przekładają się jednocześnie na zwiększenie potencjalnego narażenia pracowników przygotowujących i podających te farmaceutyki, w tym możliwego działania mutagennego i teratogenego. Problematyka stosowania leków cytostatycznych wymaga również oceny prawidłowości zapobiegania narażeniu personelu medycznego nie podającego ww. leków, tj. salowych, sanitariuszy oraz innych osób sprzątających sale chorych poddanych chemioterapii.

Górnictwo – przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bhp

Przedmiotem szczególnej uwagi będą nieprawidłowości, które mogą skutkować zagrożeniami dla życia lub zdrowia pracowników kopalń oraz firm świadczących usługi górnicze. Inspektorzy sprawdzą przede wszystkim prawidłowość postępowań powypadkowych, w tym wiarygodność ustalonych okoliczności i przyczyn wypadków, zwłaszcza powtarzalnych. Skontrolują także przygotowanie do pracy pod kątem szkoleń z zakresu bhp, badań lekarskich i oceny ryzyka zawodowego; ocenią też nadzór nad warunkami pracy oraz wyposażenie pracowników w środki ochrony indywidualnej, odzież i obuwie robocze. W zakresie prawnej ochrony stosunku pracy inspektorzy przeanalizują przestrzeganie norm czasu pracy, przepisów dotyczących odpoczynków (dobowego, tygodniowego), zachowania zasady udzielania co najmniej raz na 4 tygodnie niedziele wolnej od pracy, organizacji pracy w skróconej normie czasu pracy ze względu na warunki klimatyczne (wymóg 6-godzinnej normy dobowej, organizacja pomiarów temperatury na stanowiskach pracy), a także regulacji prawnych zakazujących świadczenia pracy w godzinach nadliczbowych w warunkach przekroczenia NDS i NDN.

Handel – przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bhp

Oprócz zagadnień badanych rutynowo (m.in. nawiązanie i rozwiązywanie stosunku pracy, weryfikacja umów cywilnoprawnych, czas pracy), kontrole obejmą realizację postanowień *ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni*. Kontrole w placówkach handlowych mają także umożliwić ocenę organizacji pracy pod względem spełniania wymogów bezpieczeństwa. Inspektorzy sprawdzą przygotowanie pracowników do pracy (badania lekarskie, szkolenia, dodatkowe kwalifikacje, np. do obsługi wózków jezdniowych), wyposażenie w środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, prze-

strzeganie przepisów bhp dotyczących magazynowania i składowania towarów, a także organizację ręcznych prac transportowych (w tym respektowanie norm dźwigania kobiet i mężczyzn).

Program przewiduje kontynuowanie stałych zadań obejmujących **kontrole legalności zatrudnienia obywateli polskich i cudzoziemców, kontrole agencji zatrudnienia i przestrzegania prawa wobec pracowników tymczasowych, prawidłowości delegowania pracowników na terytorium RP i z terytorium RP**.

Kontrola legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej obywateli polskich

Kontrole będą prowadzone m.in. w wytypowanych podmiotach w branżach, w których w poprzednich latach najczęściej stwierdzano nieprawidłowości w tym zakresie (w szczególności transport i gospodarka magazynowa, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe, handel i naprawy), jak również w podmiotach prowadzących działalność agencji pracy tymczasowej oraz działalność usługową związaną z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni.

Działania kontrolne ukierunkowane zostaną też na podmioty funkcjonujące w sektorach i branżach właściwych dla specyfiki danego regionu, w których istnieje potencjalne ryzyko powierzania pracy nierejestrowanej, a także na podmioty powierzające pracę sezonową w małych miejscowościach, w których następuje okresowy, wzmożony wzrost aktywności gospodarczej. W szczególności obejmą one placówki handlowe, punkty gastronomiczne, podmioty świadczące usługi hotelarskie, turystyczne lub sportowo-rekreacyjne oraz niewielkie zakłady usługowe w małych miejscowościach.

Kontrole, podobnie jak w latach ubiegłych, będą ukierunkowane na egzekwowanie przestrzegania przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i powierzania innej pracy zarobkowej, ograniczanie zatrudnienia w „szarej strefie”, ujawnianie przypadków powierzania osobom fizycznym pracy bez zawarcia umowy o pracę w formie pisemnej lub bez potwierdzenia warunków umowy o pracę na piśmie w wymaganym terminie oraz niedopełnienia obowiązku dokonania zgłoszenia osób pracujących do ubezpieczenia społecznego (w sytuacjach, w których jest to wymagane), a także ujawnianie nowych zjawisk i tendencji w zatrudnianiu i powierzaniu innej pracy zarobkowej oraz metod działania podmiotów kontrolowanych, w szczególności mających na celu obejście obowiązujących przepisów prawa.

Sprawdzenie legalności zatrudnienia skazanego uchylającego się od wykonania obowiązku alimentacyjnego będzie prowadzone w razie stwierdzenia takiego przypadku w trakcie kontroli oraz w związku ze skargami wpływającymi do PIP.

Legalność zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców

Legalność zatrudnienia cudzoziemców zostanie zbadana przede wszystkim w sektorach działalności o szczególnym natężeniu powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom, przebywającym bez ważnego dokumentu

uprawnającego do pobytu w Polsce, określonych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, tj. branże związane zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, budownictwo i pozostała działalność usługowa.

Działania kontrolne będą skoncentrowane na cudzoziemcach migrujących w celach zarobkowych z państw spoza UE/EOG i Szwajcarii (np. Ukraina, Filipiny, Bangladesz, Nepal, Indie), którzy wykonują pracę na terytorium Polski na podstawie oświadczenia pracodawcy o powierzeniu pracy cudzoziemcowi (uproszczona procedura dostępu do polskiego rynku pracy – obywatele Ukrainy) lub zezwolenia na pracę.

Stałym priorytetem będzie monitorowanie podmiotów, na działalność których otrzymujemy skargi składane przez cudzoziemców, a także agencji zatrudnienia kierujących cudzoziemców do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej do podmiotów prowadzących działalność na terenie RP oraz powierzających cudzoziemcom wykonywanie pracy tymczasowej.

Agencje zatrudnienia i praca tymczasowa

Kontrole obejmą podmioty świadczące wszystkie usługi agencji zatrudnienia, tj.: pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego, doradztwa personalnego oraz pracy tymczasowej.

Czynności kontrolne będą koncentrowały się na ujawnianiu wykonywania nielegalnych usług agencji zatrudnienia, tj. prowadzonych bez wymaganego wpisu do rejestru agencji zatrudnienia (Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia), a w przypadku podmiotów posiadających wymagany wpis – naruszeń przepisów warunkujących prowadzenie danej usługi.

W przypadku podmiotów zarejestrowanych jako agencje pośrednictwa pracy inspektorzy pracy zwrócą szczególną uwagę m.in. na: pobieranie nielegalnych opłat od osób korzystających z usług agencji, stosowanie praktyk dyskryminacyjnych, brak zawierania pisemnych umów pomiędzy agencją świadczącą usługę pośrednictwa pracy do pracy za granicą a osobą kierowaną oraz umów pomiędzy agencją a zagranicznym pracodawcą.

Kontrolami objęty będzie także obowiązek certyfikacji usługi kierowania cudzoziemców do podmiotów prowadzących działalność na terytorium kraju (nowe regulacje prawne służą wyeliminowaniu praktyk sprowadzania i zatrudniania cudzoziemców przez nielegalne agencje zatrudnienia). Inspektorzy sprawdzą również, czy realizowane są obowiązki zawierania z cudzoziemcami pisemnej umowy, informowania ich oraz podmiotu, do którego kierowany jest cudzoziemiec o zasadach dotyczących pobytu i pracy cudzoziemców, a także prowadzenia wykazu podmiotów, do których kierowani są cudzoziemcy oraz wykazu tych cudzoziemców.

Kontrole w agencjach pracy tymczasowej oraz u pracodawców użytkowników będą prowadzone pod kątem przestrzegania maksymalnych okresów wykonywania pracy tymczasowej, eliminowania zatrudnienia cywilnoprawnego oraz egzekwowania zakazów i ograniczeń dotyczących wykonywania pracy tymczasowej. Sprawdzone będą agencje, które powierzają pracę tymczasową cudzoziemcom z państw trzecich oraz te, w których nie kontrolowa-

no ww. zagadnień w latach 2016-2019. Chodzi zwłaszcza o polskie agencje kierujące pracowników tymczasowych – w tym cudzoziemców – do zagranicznych pracodawców użytkowników.

Kontrole pracodawców użytkowników będą realizowane również w zakresie egzekwowania zapewnienia osobom wykonującym pracę tymczasową bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz przeciwdziałania dyskryminowaniu pracowników, np. w kwestii ustalania wynagrodzeń.

Kontrole uwzględnią wynik monitorowania mediów, zwłaszcza pod kątem nielegalnego prowadzenia agencji zatrudnienia i nieprzestrzegania zakazu dyskryminacji.

Od 2020 r. inspektorzy PIP wezmą pod lupę agencje zatrudnienia prowadzone przez podmioty/cudzoziemców spoza UE. Zakres tematyczny kontroli obejmie spełnienie ustawowych warunków prowadzenia agencji zatrudnienia, określonych w przepisach *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, a w przypadku prowadzenia usługi pracy tymczasowej – przestrzegania przepisów *ustawy o zatrudnianiu pracowników tymczasowych*. Jednocześnie ze względu na fakt, że podmioty te zazwyczaj prowadzą działalność związaną z zatrudnianiem i użyczaniem cudzoziemców do pracy w innych podmiotach na terenie RP lub za granicą – zagadnienia kontrolne będą obejmować także kwestie legalności powierzania i wykonywania pracy przez cudzoziemców.

Kolejny nowy, realizowany od 1 stycznia 2020 r., temat kontrolny służyć będzie ujawnianiu m.in. przypadków stosowania outsourcingu, także przez podmioty posiadające wpis do rejestru agencji zatrudnienia, który w praktyce – ze względu sposób organizacji pracy – stanowi obchodzenie przepisów *ustawy o zatrudnianiu pracowników tymczasowych*. Naruszenie to podyktowane jest głównie istniejącymi w pracy tymczasowej ograniczeniami dotyczącymi m.in. maksymalnego okresu jej wykonywania a także zakazu wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych.

Kontrole będą miały na celu zdiagnozowanie tego zjawiska, ocenę skali naruszeń przepisów i ich analizę.

Delegowanie pracowników w ramach świadczenia usług

Działania kontrolno-nadzorcze w zakresie delegowania obejmować będą zarówno problematykę delegowania pracowników z terytorium RP do innych krajów UE/EOG i Szwajcarii, w szczególności prowadzone na wniosek zagranicznych organów właściwych, jak i kontrole prawidłowości delegowania pracowników na terytorium RP oraz kontrole dotyczące zapewnienia pracownikom delegowanym do Polski właściwych warunków zatrudnienia.

Kontrole PIP realizowane w stosunku do podmiotów zagranicznych, kierujących pracowników do czasowego wykonywania pracy w Polsce zmierzać będą do ustalenia, czy pracodawca delegujący prowadzi rzeczywistą działalność gospodarczą (w stopniu znaczącym) w państwie wysyłającym oraz czy pracownik delegowany wykonuje pracę na terytorium RP tymczasowo. Inspektorzy sprawdzą również, czy ta grupa pracowników ma zapewnione warunki zatrudnienia nie mniej korzystne niż wynikające z Kodeksu pracy i innych przepisów regulujących prawa

i obowiązki pracowników. Kontrole obejmować będą także dopełnienie przez podmioty delegujące na terytorium RP innych obowiązków wskazanych w *ustawie o delegowaniu pracowników w ramach świadczenia usług*, np. składania oświadczenia o delegowaniu pracownika na terytorium RP (zawiadomienia o zmianie danych objętych oświadczeniem).

Kontrole realizowane w stosunku do polskich przedsiębiorców delegujących pracowników do innych krajów UE/EOG lub Szwajcarii zmierzają do ustalenia faktów, pozyskania informacji i dokumentów – głównie na potrzeby działań realizowanych równolegle przez instytucje kontrolne innych krajów, weryfikujących prawidłowość delegowania pracowników polskich firm na ich terytorium. Obejmować będą także podmioty, które nie prowadzą rzeczywistej „operacyjnej” działalności na terytorium RP, a których jedyną aktywność polega na „dystrybucji” cudzoziemców, którzy nigdy nie wykonywali pracy w Polsce, do innych krajów europejskich przy użyciu instytucji delegowania.

Państwowa Inspekcja Pracy kontynuować będzie współpracę z organami właściwymi innych państw członkowskich UE/EOG i Szwajcarii. Wymiana informacji w sprawach dotyczących delegowania będzie się odbywać za pośrednictwem Elektronicznego Systemu Wymiany Informacji na Rynku Wewnętrznym – IMI, obsługiwanego przez Departament Legalności Zatrudnienia Głównego Inspektoratu Pracy (biuro łącznikowe).

Ponadto, Państwowa Inspekcja Pracy za pośrednictwem IMI, nadal będzie powiadamiać przedsiębiorcę delegującego pracownika z terytorium RP o decyzji w sprawie nałożonej przez zagraniczne organy kontroli kary finansowej lub grzywny administracyjnej, a także powiadamiać o decyzji w sprawie wszczęcia postępowania egzekucyjnego w celu uzyskania należności objętych sankcją finansową a także prowadzić czynności egzekucyjne dotyczące ww. kar i grzywien, związane m.in. z przekazaniem stosownych dokumentów do właściwych organów skarbowych.

Dodatkowo specjaliści Państwowej Inspekcji Pracy będą nadal:

- udzielać wyjaśnień, informacji i porad dotyczących warunków zatrudnienia pracowników delegowanych i obowiązków pracodawców delegujących pracowników na terytorium RP;
- prowadzić i aktualizować stronę internetową z informacjami na temat zasad i warunków delegowania pracowników do Polski;
- przyjmować kierowane do urzędu (w formie pisemnej lub elektronicznej) oświadczenia potwierdzające delegowanie pracowników do czasowego wykonywania pracy w Polsce oraz oświadczenia aktualizujące dane objęte obowiązkiem przekazania do Państwowej Inspekcji Pracy;
- udzielać porad prawnych pracownikom unijnym i członkom ich rodzin w zakresie dostępu do: zatrudnienia, przywilejów socjalnych i podatkowych, szkoleń, zasobów mieszkaniowych, kształcenia, nauki zawodu oraz szkolenia zawodowego dla dzieci pracowników unijnych, pomocy udzielanej przez urzędy pracy.

W 2020 r. Państwowa Inspekcja Pracy będzie realizowała nowe zadania wynikające z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/957 z dnia 28 czerwca 2018 r. zmieniającej dyrektywę 96/71/WE dotyczącą delegowania pracowników w ramach świadczenia usług (obecnie trwa procedura wdrażania jej postanowień do polskiego porządku prawnego).

Termin implementacji dyrektywy 2018/597 upływa 30 lipca 2020 r. Wynikające stąd nowe zadania PIP będą w szczególności związane z koniecznością zmodyfikowania strony internetowej w zakresie warunków i zasad delegowania pracowników do pracy na terytorium Polski, która będzie musiała zawierać pełne informacje o wynagrodzeniach należnych pracownikom delegowanym w okresie świadczenia pracy w Polsce (a nie, jak dotychczas, tylko informacje o wynagrodzeniu minimalnym). Do zadań PIP należeć będzie również przyjmowanie powiadomień od tych pracodawców delegujących, którzy zdecydują się przedłużyć okres delegowania pracownika na terytorium RP powyżej 12 miesięcy, a także informowanie Komisji Europejskiej o opóźnieniach w wymianie informacji za pośrednictwem systemu IMI.

Państwowa Inspekcja Pracy, realizując postanowienia *Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 187*, dąży do zapewnienia przestrzegania prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Jednym z najważniejszych celów kontroli jest **prewencja zagrożeń wypadkowych i zawodowych** oraz **promocja wysokiej kultury bezpieczeństwa i praworządności**, zwłaszcza w **sektorze małych i średnich przedsiębiorstw**.

Działania prewencyjne są istotnym obszarem ustawowych zadań realizowanych przez Państwową Inspekcję Pracy. Skuteczna prewencja ma przede wszystkim zapobiegać zagrożeniom w środowisku pracy poprzez informowanie oraz edukowanie, dostarczanie materiałów i ekspercką pomoc, a także wypracowywanie właściwych postaw u pracodawców i pracowników. Zarówno pierwsze kontrole, jak i programy prewencyjne, działania medialne, szkolenia, wydawnictwa i doradztwo mają **pomóc pracodawcom w zarządzaniu bezpieczeństwem pracy**.

Podczas **pierwszej kontroli** inspektorzy pracy będą wskazywali pracodawcom i podmiotom organizującym pracę nieprawidłowości z zakresu prawa pracy, w tym bhp, dokonają ich analizy prawno-technicznej oraz zastosują środki prawne (decyzje, wystąpienia i polecenia) przewidziane ustawą o PIP. Określą jednocześnie czas na wyeliminowanie przez pracodawcę stwierdzonych uchybień i nie będą okresowo stosować sankcji, o ile kontrola nie ujawni rażących naruszeń przepisów bhp, a zwłaszcza sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia. W przypadkach, w których kontrole będą dotyczyły ciężkich, śmiertelnych i zbiorowych wypadków przy pracy lub nielegalnego zatrudniania oraz rażących naruszeń przepisów prawnej ochrony pracy, inspektorzy pracy zastosują środki adekwatne do skali naruszeń prawa.

Pracodawcy, także kontrolowani po raz pierwszy, otrzymają od PIP **dodatkowe wsparcie w postaci bezpłatnych szkoleń i materiałów edukacyjnych**, umożli-

liwiających wypełnienie prawnych obowiązków i jednocześnie przygotowujących do rekontroli inspektora pracy w firmie. Tematyka szkoleń obejmuje wybrane zagadnienia z zakresu szczegółowych rozwiązań prawnych i sposoby ograniczania liczby wypadków przy pracy. Nadrzędnym celem pierwszej kontroli jest wsparcie pracodawców w osiągnięciu trwałej poprawy warunków pracy oraz doprowadzeniu zakładu pracy do stanu zgodnego z przepisami prawa pracy.

Rozdrobnienie rynku przedsiębiorstw jest wyzwaniem nie tylko dla PIP, ale także dla innych urzędów kontroli i nadzoru nad warunkami pracy w Europie. Wielu pracodawców prowadzących małe firmy nadal ma niewielką świadomość ciężących na nich obowiązków i nie wie, że może skorzystać z wiedzy i pomocy inspektorów pracy. Informacje o takiej możliwości przekazywane będą w trakcie różnorodnych działań PIP, w tym podczas kontroli.

W 2020 roku Państwowa Inspekcja Pracy będzie realizowała rozpoznawalne i cenione programy prewencyjne, których głównymi odbiorcami pozostają mikroprzedsiębiorstwa i średnie zakłady oraz firmy, w których miały miejsce ciężkie, śmiertelne, zbiorowe lub powtarzalne wypadki przy pracy, a także należące do branż wysokiego ryzyka wypadkowego. Właśnie dla tego typu firm inspekcja pracy przygotowała kolejne edycje programów: „**Zdobądź Dyplom PIP**”, „**Prewencja wypadkowa**”, **program prewencyjny dla zakładów usług leśnych**. Program informacyjno-prewencyjny poświęcony bezpieczeństwu pracy w budownictwie pn. „**Budowa. STOP wypadkom!**” będzie realizowany we współpracy z sygnatariuszami Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie. Ofertę dla pracodawców uzupełni program: „**Przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu w miejscu pracy**”. Narzędzia do realizacji programów, wspomagające pracodawców w samokontroli warunków pracy, są systematycznie aktualizowane i uzupełniane o nowe materiały i wydawnictwa. Jednym z zadań przewidzianych na 2020 r. będzie przygotowanie założeń i realizacja filmu instruktażowego dotyczącego bezpieczeństwa pracy w budownictwie.

Zapobieganie zagrożeniom w miejscu pracy jest jednym z priorytetów długofalowych działań PIP. W 2020 r. planujemy kontynuację 3-letniej kampanii prewencyjno-kontrolnej, skierowanej do wybranej branży z sektora przetwórstwa spożywczego. Zainaugurowana w 2019 r. **kampania „Dobry przepis na bezpieczeństwo”** jest realizowana z myślą o bezpieczeństwie pracy w zakładach zajmujących się przetwórstwem mięsa. W drugim roku realizacji projektu kontynuowany będzie program prewencyjny dla pracodawców prowadzących masarnie i ubojnie, którego składowymi są m.in. bezpłatne szkolenia oraz etap dostosowania firmy do obowiązujących przepisów bhp, realizowany przy wsparciu inspektorów pracy. Kampania promowana będzie w prasie specjalistycznej i Internecie, a także za pośrednictwem strony internetowej www.bhpnatak.pl przygotowanej przez PIP. W związku z projektem w 2020 r. zaplanowano opracowanie kolejnych specjalistycznych wydawnictw dotyczących bezpieczeństwa pracy w branży przetwórstwa mięsa oraz materiałów wspierających szkolenia i proces samokształcenia uczestników programu prewencyjnego PIP. Kampania

realizowana będzie m.in. we współpracy z Państwową Inspekcją Sanitarną.

W 2020 r. kontynuowane będą działania informacyjno-edukacyjne związane z kampanią „**Czas pracy kierowców a wypadki drogowe**” realizowaną pod hasłem „Nie prowadź bez przerwy”. Nadrzędnym celem 4-letniego projektu, zainaugurowanego w 2018 r., jest zapobieganie wypadkom komunikacyjnym związanym z naruszaniem przepisów o czasie pracy lub ze złym stanem psychofizycznym kierowców. Kampania skierowana jest do pracodawców i przedsiębiorców prowadzących działalność w sektorze transportowym, jak również do pracowników oraz osób samozatrudnionych z tej branży. W 2020 r. planowana jest kontynuacja szkoleń z zakresu prawa transportowego oraz promocja kampanii w mediach, m.in. poprzez emisję spotu radiowego, działania prowadzone w Internecie, a także przygotowaną przez Państwową Inspekcję Pracy tematyczną stroną internetową www.bezpieczniwdrodze.pl. W związku z kampanią zaplanowano ponadto opracowanie materiałów edukacyjnych oraz wydawnictw dla pracodawców i kierowców. Projekt ten jest wspierany przez Główny Inspektorat Transportu Drogowego.

Państwowa Inspekcja Pracy rozpocznie również przygotowania do **kampanii skierowanej do obywateli polskich wyjeżdżających czasowo do pracy za granicę** – planowanej na lata 2021-2023. Kampania będzie miała na celu przekazanie pracownikom informacji, które umożliwią bezpieczny wyjazd do pracy poza terytorium Polski i bezpieczny powrót do kraju (m.in. dotyczących zasad wyboru polskiego pośrednika lub zagranicznego pracodawcy, minimalnych standardów zatrudnienia, zagadnień związanych z handlem ludźmi i pracą przymusową). Za wyborem tematyki kampanii oraz jej grupy docelowej przemawiają m.in. skargi osób zatrudnionych w innych państwach europejskich, w szczególności korzystających z usług agencji zatrudnienia kierujących do pracy u pracodawców zagranicznych.

W 2020 r. PIP zaangażuje się w przygotowania do zrealizowania międzynarodowej kampanii inspirowanej przez Komitet Wyższych Inspektorów Pracy (SLIC). Kampania zaplanowana na lata 2020-2022 dotyczyć będzie **prewencji schorzeń mięśniowo-szkieletowych w miejscu pracy**, a polska inspekcja pracy przyjął rolę europejskiego koordynatora projektu, co wiąże się z przygotowaniem założeń merytorycznych oraz narzędzi i materiałów edukacyjnych, które posłużą europejskim inspekcjom pracy do prowadzenia działań kontrolnych i prewencyjnych. Okres przygotowawczy, zaplanowany na 2020 rok, będzie obejmował przygotowanie wniosku o dofinansowanie z funduszy UE działań zaplanowanych podczas kampanii, stworzenie kreacji wizualnej, przygotowanie strony internetowej w języku angielskim, opracowanie programu szkolenia dla przedstawicieli inspekcji europejskich oraz formularza ewidencyjnego, służącego zebraniu informacji z przeprowadzonych działań kontrolnych i prewencyjnych. Przygotowany zostanie również formularz pozwalający zebrać dobre praktyki europejskie w zakresie zapobiegania dolegliwościom mięśniowo-szkieletowym. Działania kontrolne i prewencyjno-edukacyjne prowadzone będą w 2021 i 2022 roku, przede wszystkim w sektorach gospo-

darki, w których powszechnie wykorzystuje się monitory ekranowe i wyświetlacze (przemysł, handel, monitoring), ale także w branży fryzjerskiej.

W obszarze ustawowych działań, PIP inicjuje **przedsięwzięcia w sprawach ochrony pracy w rolnictwie indywidualnym**. Ważnym elementem programu profilaktyki wypadkowej osób związanych z rolnictwem są wizyty gospodarstw rolnych oraz miejsc prowadzenia prac rolniczych, które będą kontynuowane. W celu popularyzacji wiedzy o zagrożeniach przy pracy w gospodarstwie rolnym Państwowa Inspekcja Pracy od lat konsekwentnie i systematycznie prowadzi szkolenia, prelekcje i konkursy dla rolników, ich rodzin i osób mieszkających na wsi. W związku z tymi działaniami w 2020 r. zaplanowano na przykład aktualizację materiałów edukacyjnych dla rolników oraz przygotowanie nowego materiału dydaktycznego nt. bezpieczeństwa pracy w rolnictwie indywidualnym, który będzie wykorzystywany między innymi przez nauczycieli prowadzących zajęcia w szkołach rolniczych. Państwowa Inspekcja Pracy realizując inicjatywy prewencyjne na rzecz rolnictwa indywidualnego, szczególną uwagę przywiązuje do bezpieczeństwa dzieci mieszkających w gospodarstwach rolnych. Z myślą o najmłodszych z obszarów wiejskich, w roku 2020 PIP planuje rozszerzenie działalności popularyzatorskiej i edukacyjnej, ukierunkowanej na ochronę zdrowia dzieci rolników. Kontynuowane będą również inicjatywy informacyjno-promocyjne dedykowane uczniom szkół rolniczych.

Z myślą o edukacji młodzieży szkolnej i akademickiej w zakresie prawa i bezpieczeństwa pracy Państwowa Inspekcja Pracy przygotowuje kolejną edycję programu **„Kultura bezpieczeństwa”**. Od 2006 r. w ramach programu nauczyciele przekazują uczniom na lekcjach treści związane z bezpieczeństwem pracy oraz prawną ochroną stosunku pracy. Do przygotowania zajęć z młodzieżą nauczyciele wykorzystują wydawnictwa PIP oraz materiały pomocnicze wydane przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy. Uczniom i studentom udostępniony zostanie zaktualizowany poradnik **„W pierwszej pracy”**, wydany przez ZUS, jako narzędzie wspomagające program. Dodatkowo w 2020 r. PIP zaplanowała przygotowanie nowych filmów edukacyjnych dla młodzieży, dotyczących prawa pracy, a także materiałów wspierających realizację programu.

Istotnym uzupełnieniem działań edukacyjno-informacyjnych dla młodzieży będą dwa ogólnopolskie konkursy Państwowej Inspekcji Pracy: **„Poznaj swoje prawa w pracy”**, którego celem jest promocja proaktywnych postaw i osiągnięć uczniów szkół ponadpodstawowych w zakresie wiedzy o bhp i prawie pracy, a także popularyzowanie idei kultury bezpieczeństwa oraz **„Bezpiecznie od startu”**, którego uczestnikami są uczniowie z zakładów rzemieślniczych. Państwowa Inspekcja Pracy, wzorem lat poprzednich, zorganizuje - samodzielnie lub we współpracy z partnerami instytucjonalnymi - konkursy wiedzy o bhp w szkołach rolniczych, a także włączy się w organizację konkursu plastycznego dla dzieci z wiejskich szkół podstawowych pn. **„Bezpiecznie na wsi”**, ogłoszonego przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

W 2020 r. Państwowa Inspekcja Pracy, poza konkursami dla dzieci i młodzieży, przewiduje zorganizowanie i przeprowadzenie konkursów promujących pozytywne postawy w zakresie ochrony pracy, w tym:

- **„Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej”**, którego założeniem jest promowanie najlepszych rozwiązań w zakresie poprawy warunków pracy i dobrostanu pracowników oraz inspirowanie innych pracodawców do działań w celu eliminacji lub ograniczenia zagrożeń występujących w ich zakładach;
- **„Najaktywniejszy Społeczny Inspektor Pracy”**, którego celem jest promowanie działalności społecznych inspektorów pracy;
- **„Buduj bezpiecznie”**, w którym nagradzani są pracodawcy tworzący bezpieczne i higieniczne warunki pracy na placach budów.

Inspekcja pracy włączy się ponadto w organizację ogłoszonego przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i współorganizowanego m.in. przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi konkursu **„Bezpieczne Gospodarstwo Rolne”**, którego celem jest promocja zasad ochrony zdrowia i życia ludzkiego w procesie pracy oraz poprawa bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie.

Za wybitne osiągnięcia w dziedzinie: nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy, prewencji zagrożeń zawodowych, wynalazczości, projektowania bezpiecznych technik i technologii, a także popularyzacji ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i prawa pracy, Główny Inspektor Pracy przyzna coroczną **Nagrodę im. Haliny Krahelskiej**.

Wydawnictwa Państwowej Inspekcji Pracy wspierają działalność kontrolną i prewencyjną PIP. Budowana latami baza wiedzy stanowi doskonałe źródło informacji dla pracodawców i pracowników. Dużym zainteresowaniem cieszą się szczególnie listy kontrolne z komentarzem, przygotowane na potrzeby programów prewencyjnych. Wszystkie publikacje są dostępne w wersjach elektronicznych na stronie www.pip.gov.pl, a wybrane pozycje również w formie drukowanej, w jednostkach organizacyjnych PIP. Nowe tytuły tworzone są przede wszystkim przez inspekcyjnych specjalistów i inspektorów pracy, którzy dzięki doświadczeniu zdobytemu w związku z działalnością kontrolną oraz prewencyjną, są w stanie odnieść się do najważniejszych problemów związanych z prawem i bezpieczeństwem pracy, a także dostosować treści publikacji do oczekiwań odbiorców. W roku 2020 Państwowa Inspekcja Pracy przewiduje aktualizację najpopularniejszych pozycji wydawniczych oraz przygotowanie nowych tytułów bezpłatnych publikacji.

Podobnie jak w minionych latach problematyka ochrony pracy promowana będzie podczas **seminariów, targów, wystaw i spotkań branżowych**. Państwowa Inspekcja Pracy zaplanowała promocję materiałów dotyczących bezpieczeństwa i prawa pracy oraz udział m.in. w takich wydarzeniach, jak: Międzynarodowe Targi Budownictwa i Architektury BUDMA 2020, Międzynarodowe Targi Ochrony Pracy i Pożarnictwa SAWO 2020 oraz Międzynarodowe Targi Techniki Rolniczej AGROTECH 2020.

Realizując działania priorytetowe dla **Komitetu Wyższych Inspektorów Pracy (SLIC)**, zmierzające do poprawy egzekwowania prawa i działań inspektorów pracy dotyczących schorzeń mięśniowo-szkieletowych, Państwowa Inspekcja Pracy pełnić będzie rolę koordynatora europejskiej kampanii pn. „**Lepsze egzekwowanie wymagań w celu zapobiegania narażeniu na czynniki ryzyka powodujące schorzenia mięśniowo-szkieletowe (MSD)**”. Ogólny cel kampanii, tj. ograniczenie liczby schorzeń mięśniowo-szkieletowych związanych z pracą w UE poprzez promowanie lepszych wymagań w zakresie egzekwowania oraz redukcję narażenia na powiązane czynniki ryzyka, osiągnięty będzie dzięki promocji poprawy świadomości oraz wymiany informacji i dobrych praktyk dotyczących prewencji narażenia na czynniki ryzyka powodujące schorzenia mięśniowo-szkieletowe, ocenę obecnej sytuacji w państwach członkowskich oraz potrzeb inspektorów pracy w zakresie prewencji schorzeń mięśniowo-szkieletowych, a także poprzez poprawę skutecznego egzekwowania prawa i lepszą harmonizację strategii krajowych. Kampania SLIC, zaplanowana na lata 2020-2022, będzie współfinansowana z Programu UE na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych (EaSI).

Ponadto, w 2020 roku przedstawiciele PIP będą aktywnie uczestniczyć w pracach **grup roboczych SLIC**, w tym na rzecz stworzenia nowej strategii unijnej w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy na lata 2021-2027, ukierunkowanej na wzmocnienie wdrażania bhp w Unii Europejskiej, a także w **Grupach Współpracy Administracyjnej**

(**ADCO**) zajmujących się zagadnieniami z zakresu dyrektywy maszynowej, dźwigowej i ciśnieniowej, wspierając działania zmierzające do rewizji obecnego kształtu dyrektyw.

Uwzględniając nowe wyzwania rynku pracy, w tym nowe formy zatrudnienia, takie jak działalność gospodarcza za pośrednictwem platform, współdzielenie pracy, praca mobilna wykorzystująca technologie informatyczne i komunikacyjne, Państwowa Inspekcja Pracy kontynuować będzie współpracę międzynarodową, zarówno w formie relacji bilateralnych z zagranicznymi instytucjami partnerskimi, jak też udziału w inicjatywach ogólnoeuropejskich służących zwalczaniu nielegalnego zatrudnienia oraz pozornego samozatrudnienia. Niezwykle aktywna w tym obszarze jest **Europejska Platforma ds. przeciwdziałania pracy nierejestrowanej**, której PIP jest członkiem.

Eksperti PIP będą również promować dobre praktyki i rozwiązania wypracowane przez Państwową Inspekcję Pracy uczestnicząc w międzynarodowych konferencjach i seminariach tematycznych, a także wspierając zespoły eksperckie państw członkowskich w ramach oceny systemów inspekcji pracy we Francji i w Czechach.

Kontynuowana będzie współpraca z **Międzynarodowym Stowarzyszeniem Inspekcji Pracy (MSIP/IALI)**, **Międzynarodową Siecią Instytutów Szkoleniowych w Dziedzinie Pracy (RIIFT)**, a także zacieśniona zostanie współpraca z **Europejską Agencją Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy (EU-OSHA)** w ramach wspomnianej kampanii SLIC dotyczącej zapobieganiu schorzeniom mięśniowo-szkieletowym.